

“UKRAINIAN LABOR NEWS”

Printed and published tri-weekly by the Workers and Farmers Publishing Association, Limited, a joint stock company, incorporated under the laws of Manitoba, at its head office and place of business, at the corner of Pritchard Avenue and McGregor Street in the City of Winnipeg, Manitoba.

Subscription per year \$4.00

Telephone: 51 465

“УКРАЇНСЬКІ РОБІТНИЧІ ВІСТІ”

газета для робочого людю — виходить три рази на тиждень: у вівторок, четвер і суботу. Видає Робітниче-Фармерське Видавниче Товариство, інкорпороване в Манітобі. Редакція, адміністрація і друкарня містяться в Укр. Роб. Домі, на розі вулиць Причард і Макгрегор, у Вінніпегу, Ман.

Предплатна на рік \$4.00

Адреса: UKRAINIAN LABOR NEWS, Cor. Pritchard Ave. and McGregor St., Winnipeg, Man., Canada.

Непоміщені в газеті рукописи не звертаються, хіба що дискусійні впрямую значить, що бажає звороту свого рукопису на випадок його непоміщення та залучити поштової стемпелю на його переслаку.

НЕЛИТОВСЬКИЙ ПЕРЕВОРОТ В ЛИТВІ.

В Литві, невеликій буферній державі між Радянським Союзом а Польщею відбувся 17-го грудня 1926 року військовий переворот, подібний до травневого перевороту в Польщі, тільки з меншими розмірами боротьби. Військово-фашистська зброя обступила литовський парламент, що відбував нічну сесію, арештувала голову сейму, прогнала з будинку послів і проголосила диктатуру бувшого президента Сметони. На другий день Сметону “визнали” президентом республіки, а на третій день буржуазна преса “демократичних” країн широко розписувалася вже про те, який то той президент герой, що його кар’єра подібна до кар’єри Пілсудського й т. ін.

Пілсудський, “соціаліст”, спас для польських монархістів, для князів Радзивілів, Сапігів і ин. буржуазну Польщу, що розкадалася вже, банкрутувала і летіла в економічній провалля; Антанас Сметона, “революціонер” типу Пілсудського, “врятував” Литву від литовського соціалістичного уряду. Але в чію користь? Пілсудський “врятував” банкрутуючу Польщу, що одночасно котилася по шляху соціальної революції, в корист польської аристократії, а Сметона “врятував” Литву також в користь той-ж самої польської аристократії. В тім якраз і ріжниця між переворотом в Польщі а Литві.

Польща зрабувала Литву з великої частини території, загарабала історичне литовське місто Вілену й стало грозила захопити в свої кігти цілу Литву. Всі шукання справедливості й оборони Литви в Ліги Націй, у міжнародній капіталістичній дипломатії остали без наслідків. Одиним оборонцем інтересів литовського народу і його слухних прав на свої землі, загарабани польською шляхтою, був радянський уряд. І коли в Польщі до влади прийшов Пілсудський та почав відкрито брязкати зброєю на кордоні Литви, литовський уряд заключив угоду з радянською владою про ненападання. Литовський союз угоду ратифікував. Радянський уряд заявив, що він не признає Вілену за Польщею. Уряд Пілсудського негайно вислав ноту до радянського уряду, в якій протестував проти “нарушення” ризького договору, але діваст відповідь, що Вілену захопили “нерегулярні” банди генерала Желіговського й це немає нічого спільного з ризьким договором.

Ликнувши цю гірку пігулку, прийшлося Пілсудському й тим його алігнітським покровителям, завдяки яким він став монархістом, шукати нішого шляху, щоб перешкодити литовсько-радянському зближенню. Вмшуватися збройною силою у внутрішні справи Литви грозило війною а Радянським Союзом, на який він хоч гостріть зуби, але вкусити боїться. Тож запроваджувала диктатура, що зброєю литовських жовнірів повалила литовський уряд і за один день зробила диктатором і президентом Литви — Сметону, слугу Пілсудського і англійських імперіалістів.

Тепер справа Вілену вирішена. Однак цікава річ: нових правителів Литви газети називають литовськими націоналістами. Це ще раз потверджує, що або всюди націоналісти є зрадниками свого народу, або всі народні зрадники виконують свої чорні діла під маскою націоналістів. Як би воно там не було, то ні одне, ні друге чести націоналістам не робить.

ЧИ ГОТУЄТЕСЯ ВИ ДО З’ІЗДІВ УКР. РОБ.-ФАРМ. ОРГАНІЗАЦІЙ.

Тижень від 17. до 22. січня 1927 р. — це тиждень з’їзду українських робітниче-фармерських організацій в Канаді. Ці щорічні з’їзди наших організацій завжди є великою подією в життю свідомих українських робітників і фермерів в Канаді. До цих з’їздів і до їх ухвал, як і до праці наших організацій в Канаді, прислаховуються також наші брати в старому краю та по тамтешю бою океану взагалі.

З кожним роком з’їзди наших організацій мають поважніший характер і стають більш загальними. Бо такі наші організації, як ТУРФДім та Робітниче Запозомого Товариство стали організаціями масовими, життєвими, вони охопили у своїй діяльності головні галузі організаційного і культурно-освітнього життя українського населення Канади.

З другого-ж боку, життя поступає наперед і ставить наші організації нові вимоги. Робітництво й фермерство тепер вже не вдоволяється тим, чим вдоволялося кілька років тому назад. А це вимагає від нас більш енергій, ширшої праці. Коли не мали ми будинків і не знали, чи вони нам потрібні; потім ми зрозуміли, що вони нам потрібні й ми почали радитися, як їх будувати; відтак ми раднилися, як у них працювати і як їх сплачувати. А тепер ми кажемо: нам треба розширити свою організаційно-освітню працю, нам треба зробити наші будинки дійсними школами, культурними осередками. Нам треба дітчі школи зрозуміти, а для-чого треба піднести кваліфікацію вчителів; нам треба дітчі оркестри, які місцями вже переростають або таки переросли дітчий вік, зробити дійсно мистецтвими музичними гуртками, які не повстидилися-б виступити перед знавцями музики, а головню, які гідно виконували-б своє завдання. Драматичні гуртки, хори також вимагають багато ліпшого. Їм треба режисерів, діргентів.

А загальна освіта членства? А притягнення до організації тих численних робітничих і фермерських мас, які стоять ще поза організацією, або по своїй неспівідомості підтримують ворожій працюючій класі організації? Великий шлях пройшли ми вже, але далека дорога ще перед нами. І це ми повинні кожної хвилини пам’ятати. Головно пам’ятати нині, напередодні 10-ї річниці існування ТУРФДіму.

1927-ий рік — це дев’ятий рік існування нашої культурно-освітньої організації. В тому році ми повинні докласти всіх своїх зусиль та старань, щоб до 10-их ріковин ТУРФДіму всі найголовніші недостачі у нашій організації були вирівнані. Загально організаційна і освітня праця в ТУРФДімі й його секціях повинна бути в 1927 році поставлена на належну висоту. Треба за той рік вирівнати свідомість і грамотність членства. Зробити це можна за посередництвом освітніх курсів, спільних читань, спільних товариських розмов на різні життєві теми.

Треба в 1927 році докласти старань, щоб сплатити довги наших інституцій. Цілий схід Канади треба зміцнити збудованням в Торонто Укр. Роб. Дому. Є ще багато на перший погляд дрібніших справ, але важких в життю нашої організації, над якими ми на цьому місці не будемо спинятися, але над якими радитиме Восьмий З’їзд ТУРФДіму.

Тому всі відділи як ТУРФДіму, так і Р.З.Т. повинні взяти участь у цих з’їздах українських робітниче-фармерських організацій, що відбудуться в саді Укр. Роб. Дому у Вінніпегу в тиждні від 17. до 22. січня 1927 року, послаючи на них своїх делегатів. Братні робітничі і фермерські організації також повинні взяти участь в цих з’їздах, бо наші з’їзди радять не лише на добро членів своїх організацій, але на добро робітників і фермерів взагалі.

Тож пам’ятайте, товариші й товаришки, про Восьмий З’їзд ТУРФДіму і про Третю Конвенцію Р.З.Т. Пам’ятайте, готуйтеся до них і візьміть у них діяльну участь.

ПОШИРЕНИЙ ПЛЕНУМ ВИКОНАВЧОГО КОМІТЕТУ КОМІНТЕРНУ.

Доклад т. Тан Пін-Сяна про положення в Китаю.

Фронт національної революції охоплює різні класи.

На вечірньому засіданні пленуму Виконавчого Комітету 29. листопада з докладом про китайське питання виступив т. Тан Пін-Сян.

Наступ кантонської армії на півночі захоплення нею нових територій, серед них промислового району Ганкюва, сказав він, почали новий розділ історії китайської революції.

Революційний рух в Китаю де-далі зустрічає більші підтримки й віри серед широких народних мас і чим раз більше поширюється. Але треба пам’ятати, що революційний рух в Китаю перебуває лише на першій стадії. В таборі наших ворогів в Китаю де-далі розостають суперечки між англійським і японським імперіалізмом, одночасно йде розклад у таборі китайських милитаристів.

Ленін сказав, що усвідомлення пригнобленими і визискуваними тяжких умов їхнього життя ще не досить, щоб закінчити революційний процес, бо революція буде переможною лише тоді, коли пригноблені і визискувані вже незапочнуть жити по старому, а в той-же час пануючі класи більше вже не зможуть жити по старому. Слушність цього основного закону революції потвердила китайська революція. Наша слабість та, що поперше, наші воєнні сили ще не цілком сконцентровані, по-друге, воєнні операції трохи випередили революційний розвиток народних мас, по-третє, поми що недостатня матеріальна підтримка, по-четверте, революційні маси в організаційні ще заналдо слабі і по-п’яте, політика кантонського уряду ще не задовольняла всіх потреб широких мас.

Мета китайської революції.

Треба поширити бойовий фронт національної революції так, щоб він охопив широкі шари населення, починаючи від пролетаріату і кінаючи всіма тими дрібними милитаристами, що відокремилися від великих милитаристів. Пролетаріат західної Європи повинен своєю боротьбою не допустити до того, щоб імперіалісти знищили китайську революцію. Це основна передумова перемоги китайської революції. Китайська революція “стане” перед собою мету звільнити від ярма імперіалізму, цілком зникнути напівфеодальну воєнну систему, встановити єдиний революційний уряд і демократизацію в країні. Боротьбу треба точити практичними гаслами: анулювання нерівноправних угод, митна незалежність, виведення чужоземних воєнних сил, поворот народуві арендованих чужоземцями територій, скасування екстериторіальності чужоземних капіталістів і скликання національного зібрання. В китайській революції є тепер два шляхи: або маси пролетаріату Китаю об’єднаються зі світовим

пролетаріатом, щоб довести національну революцію до переможного кінця, або нова китайська буржуазія захопить керівництво революцією до своїх рук і за допомогою закордонних імперіалістів створить в Китаю капіталістичний лад і ліквідує через компромісну революцію на пів шляху.

Селянство йде під проводом компартії.

Селянський рух в Китаю поступово переходить від впливу компартії і розвивається під її керівництвом. Це значить, що китайський пролетаріат має цілковиту змогу взяти до своїх рук гегемонію в національній революції. Через гніт імперіалізму китайська буржуазія зазнає збитків і тому поступово теж бере участь у національній революції. Буржуазія намагається захопити керівництво революцією. Тим то пролетаріат, щоб завоювати керівництво революцією, має наперед завоювати широкі селянські маси, забезпечити допомогу міській дрібній буржуазії і перешкодити буржуазії відходити праворуч.

Гоміндан гуртує в собі різні сили революції.

Гоміндан є об’єднана організація революційних сил всіх клас. Завдання китайського пролетаріату — підтримати дальший розвиток Гоміндану. Думка деяких товаришів, що комуністи мають вийти з Гоміндану, або що треба замісць Гоміндану створити якусь третю партію, може привести лише до роспорощення єдиного фронту. Ми повинні розгорнути і зміцнити силу лівого крила Гоміндану і перешкодити правому крилу далі відходити праворуч, тоб-то до буржуазії.

Китайська компартія чинимо має ще слабких боків, зокрема члени її мають недостатню марксистську освіту, теоретично їм бракує інтернаціонального досвіду. Та ми повинні об’єднати всі наші сили, щоб впорядкувати вже досягнуті перемоги революції, зміцнити дальше керівництво національною революцією і допомогти Гомінданові на єдиному фронті боротьби довершити китайську національну революцію.

НАСЕЛЕННЯ ІРЛАНДІ ЗМАЛЛО ДО ПОЛОВИНИ.

Останній перепис населення показує, що ірландське населення вимирає. Число жителів Ірландії вносить 4,222,744. Зросло воно від 1911 року на 167,470. В 1841 р. було два рази стільки людности на зеленій острові, як є його сьогодні. Зате Ірландія дала найбільше емігрантів, які всемігрували до різних країв, а особливо до Америки. В самій Англії живе 48.8 процент Ірландців. В Ірландії можна завважити ще одне цікаве явище. Є там за маля жінок. І fo головно через те, що жінки емігрують до Америки.

С. РУДНИЦЬКИЙ ПРО НАУКОВУ ПРАЦЮ НА РАД. УКРАЇНІ.

Відомий український вчений, географ Степан Рудницький (Галичанин) прибув недавно на Україну для наукової праці. Прибувши до Києва, він в розмові з кореспондентом “Пролетарської Пради” сказав так:

“Читачи закордонні буржуазні агенти, не кажучи вже про емігрантські, а далеко не сподівався побачити того, що я побачив, приїхавши до С.Р.С.Р. Я надзвичайно здивований з повного налагодження життя, але особливо дивує мене та культурна й наукова робота, яку провадиться за допомогою уряду. Як географ, я обїхав багато держав і відівав багато місць, але ніде не бачив, щоб держава утворювала такі сприятливі обставини для розвитку науки, як у Радянському Союзі взагалі і на Україні зокрема.

“І особливо реліфно виступає ця обставина, коли порівнювати з умовами наукової роботи, що їх утворила Польща в Галичині. Там українські школи закривають, українську професуру виганяють з університетів і провадять найжорстокішу полонізацію Галичини.

“Такі видатні львівські вчені, як професори: Раковський (антрополог), Щурат (фізіолог), Мирон Кордуба (історик), Балей (психолог) та інші, змушені давати приватні лекції, бо їх усунули з університету. Я сам мусів залишити львівський університет з наказу польської влади.

“Я не політик, але те, що я бачив і знаю, рівняє теперішнє становище Галичини до часу графа Бобринського, коли провадили жорстоку русифікацію.

“Я приїхав сюди, щоб організувати географічний і картографічний інститут. Географія й особливо картографія останніми роками починає все більше вагати в житті держави, охоплюючи собою різні ділянки в практичній діяльності.

“Моє завдання підготувати кваліфікованих теоретичних і практичних робітників у вивченні країни, її географічних властивостей, її флори й фауни, які вміють усе це позначити на

мапі. Крім того, інститут буде експертною установою, що даватиме консультації з різних питань, зв’язаних з картографією й географією. Обставини, в яких тепер працює українська наука, дають мені певність, що моя місія буде виконана з успіхом.”

Це заявляє ще одного з тих, що хоч звать себе “не-політиками”, однак треба було перемогти радянської влади не лише на політичнім та економічнім фронтах, але й на культурно-освітнім, щоб заставити отаких “не-політиків” признати перемогу радянської влади й заявити свою готовність працювати під повним її керівництвом.

Це ще одна з найвидатніших галицьких наукових сил, яка прелюдно заявляє, що не тільки в Галичині під Польщею, але й ніде в світі ніяка влада не сприяє так розвитку культурної й науки, як радянська влада.

Якими блідими виглядають наклепи різних продажних польської шляхти і міжнародній буржуазії петлюрівських та гетьманських дипломатів в порівнянні з заявами академіка М. Грушевського, К. Студинського, проф. Свенціцького, а тепер ще й цього славного вченого Стефана Рудницького.

Кожний з них йде на Радянську Україну з упевдженням, з недовіром, а навіть “зі страхом божим”, а прибувши і роздивившись, починає жаліти, що не прибув скорше.

А проф. Свенціцький, вернувши з Радянської України до Галичини, оповідає на масових зібраннях свої враження з подздки до Києва, Харкова, Москви й Ленінграду. Поділившись своїми враженнями з населенням Львова, він мав вже виклали в Перемішлі у великій залі Народного Дому. Салі була переповнена переважно робітниками й селянами. Підчас викладу в залі були поліційні комісари й цілий будинок з надвору був обступлений поліцією. З Перемішля проф. Свенціцький вїхав з лекціями до Дрогобича й Борислава.

Так правда перемагає підлі брехні різних недолужків.

ВЕЛИКИЙ ПОЛІТИЧНИЙ ПРОЦЕС У ВОЛОДИМИРІ ВОЛИНСЬКІМ.

III.

Семий день росправи. За столом оборонців по правим боці, з переду салі: посол Підгірський, адвокат Кришчаків з Берестя, Др. Ст. Шухевич з Львова, Др. Давидж з Львова.

По лівому боці репрезентатія часописів. На сцені трибунал в попередній складі, перед самою сіною місце оркестри займають “corpus delicti”: кілька крісів і кілька завинених щільно папчок.

Початок росправи в год. 9-й рано. Значаються переслухання доказових свідків. Предсідник суду, як також один з прокураторів, звертається до свідків і обжалованих Українців по українськи. Свідок Ян Вуйцик, командант постерунку в Литовіж, малопіслягитентного вигляду, з підв’язаними білоу хусткою губами. Вступні свої зізнання говорить вивчено як “отченаш”, вчисляючи десятки назвиск. Під питаннями предсідника суду і оборонні, затінається, неломовище, вагається. Як головний доказовий свідок оповідає про зібранні і наряди, які мали відбуватися у оскарженні і де мали відбуватися також і присяги членів організації.

На запитання прокуратора про те, як працювала організація, яку мала завдання, звідки доставала зброю — поліційний свідок плутається, викликає своїми заявами сміх в салі. Звідки він дізнався про такі таємні справи організації, — раз каже, що від конфідентів, від

так каже, що від населення, на решті вказує на одного з обжалованих, але цей заперече.

Попівська правда підбита брехнею.

Православний піп Герасимів, свідок, що почав говорити по російськи, а відтак зійшов на українську мову, оповідає, як старіш, вернувши з війська, вчили молодь військових вправ і що він отримував записки, що його убють, якщо він не заперестане шпійонувати. Таю записку він передав до староства. Коли-ж прокуратор сказав, що його зізнання ріжняться від зізнань на слідстві, де він заявив, що у Данила Кошлатого, голови “Просвіти”, є три скрині набоїв, яких поліція так таки й не найшла — свідок скаржиться на поденервання, а потім заявляє, що й на слідстві й на суді говорить тільки правду, хоч обидві ті “правди” одна другий суперечать.

Били свідків при салівстві.

По переслуханнях ще кількох свідків, які нічого нового не сказали, суд завертає другий раз свідка Вінокентія Микитюка. Цей свідок заявляє, що при слідстві бито не тільки обжалованих, але і свідків. Він каже, що його бив високий жандарм вдянений по цивільному. Бичує ще Яремка, Юру і Кузьму Киричука. Також Заболотський був побитий, мав на вилицях зідрту шкіру. Свідок пізнає поміж присутніми ще кількох, які були побиті. Побиті свідки були переслухані потім слід-

чим судьюю, їх бачив потім там побитих і присутній прокуратор.

Далі читається в суді з “Киліського Пролетаріа” заяву поліційного втікача з лудської тюрми Караїмова, яка звучить:

“Від 1920 р. сидів Караїмов у польській тюрмі в Луцьку і тяжко йому описати ті всі тортури, які переходили там. Катують його всіма способами. До кімнати в якій сидіть, пускають 3-ох псів, які кидалися на нього при сміху плірокуратора з Володимира Волинського. Пильовано йому в очі, в уста, копаюно його як мур, підтягнуно його за волосся, бито по плечах гумовими палками, саджено на електричний фотель. Пого засуджено на 3 роки в’язниці за працю в комсомолі завдяки доносам польського прокуратора Павла Траннера, який дістав за зраду 3,000 зол. У Караїмова нахотівся два лікарські салівцона на те, що від побиття у нього побити усні барабанчики і вибите око.”

Дальше слідує спис назвиск тих, які мучили Караїмова. Караїмов втік в часі перепровадження з одної тюрми до другої. В год. 3. росправу перепровано до слідуючого дня.

“СНЕП ШАТС”.

НА “ЧЕСНОГО ХРЕСТА”.

Фармер встав раненько, почивався по всіх дистриктах свого континенту, обїхав худобу, розглянувся по сусідях і вернув в хату.

— Будемо копати, сьогодні вже трохи вийшлося. Нема чого чекати.

— А хіба ти забув?

— Шо?

— Та-ж тебе прокинуть. Бачиш, що нікто з сусідів ще навить на двір не виходив!

— А шо-ж мене сусіди обходять? Ти ось краще добре приготуйся, бо я замовив багато робітників з міста. Треба збирати, коли є нагода.

— Я не знаю, але мені здається...

— Шо, мокро?..

— Ні, сусіди будуть парикати.

— Я буду возити прямо через своє.

— Та я не про те, а...

— А про шо-ж?

— Ти знаєш, що нині за день?

— Понеділок.

— А більше?

— Більше... Я не знаю.

— Нині Чесного Хреста!

— Ну?

— Будуть сусіди судити...

— Хай собі судять. Якщо Христос хоче, щоб його нині вшанувати, то хай-би був не дощив так багато. Він на сьогодні спинив дощ, аби можна зайти до церкви з вилками, а завтра знову може бути дощ. Хай там собі, а бараболі таки треба викупати. Я своє свято переноси на зиму. В зимі віддано йому два дні за один.

— Шо ти говориш?

— А чого-ж ти така. Як вільно попам переносити свята на коли їм вигідно, то можна й мені. Наша бараболя і так трохи примерзла, котра наверху.

— Хай буде й так, — згодилася жінка.

— Приїхали з міста знайомі і звязили до роботи.

— Сусіди дивилися та нудилися.

— Абися тоді добровив, як на мбій долоні виросте волосся!

— Шобись мав-з тих бараболі такий хосен, як з торіного сигу.

— Ото, чуєте, яка кара господня. Таке свято, Чесного Хреста, а він... А бодай тобі кои вивидіхали, нім довезеш на повітря!

— Владивис-б ними!

А на полі, де росли бараболі, осталося лише баляня.

На другий день знову дощ. Сусіди микають чуби.

А бараболі гниють...

А наш фармер свиткує в дощ... Чесного Хреста.

Драшак.

ПОМЕР СЕРБСЬКИЙ РЕАКЦІОНЕР ПАШЧ.

БЛГОРОД, Югославія, 10. грудня. — Тут помер сьогодні у 80-му році життя Никола Пашч, бувший доволітній прем’єр Югославії. Хоч партія, до котрої належав Пашч, називалася ліберальною, то режим Пашча був одним з найбільш реакційних у бувшій Сербії і теперішній Югославії.